

KMP.575.1.2021.MZ

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji Domu Pomocy Społecznej w Gdyni
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192), dalej: OPCAT oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 13, 15, 16 i 20 kwietnia 2021 r. przedstawiciel Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (KMPT) Michał Żłobecki (prawnik) wizytował Dom Pomocy Społecznej w Gdyni, przy ul. Pawiej 31 (zwanego dalej: DPS, Domem, placówką). W związku z wprowadzonym w Polsce stanem pandemii wizytacja przeprowadzona została w formie zdalnej, za pośrednictwem komunikatora internetowego.

Celem wizytacji KMPT, zgodnie z art. 19 OPCAT, było sprawdzenie sposobu traktowania osób przebywających w placówce, w celu wzmocnienia, jeśli to niezbędne, ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem, a następnie przedstawianie rekomendacji właściwym władzom w celu poprawy traktowania oraz warunków pobytu mieszkańców i zapobiegania torturom oraz innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, mając na uwadze odpowiednie standardy organizacji międzynarodowych. W zainteresowaniu KMPT pozostawały również kwestie związane z przeciwdziałaniem pandemii koronawirusa COVID-19.

W ramach wizytacji:

- przeprowadzono rozmowy z Lilianną Szewczuk - Putrym – Dyrektorem Domu;
- przeprowadzono za pośrednictwem komunikatora internetowego rozmowy indywidualne z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;

- dokonano analizy obowiązującego regulaminu i zarządzeń wewnętrznych oraz wybranej dokumentacji mieszkańców placówki.

Przedstawiciel Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur poinformował Dyrektor Domu o wstępnych ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchał jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano przekazane drogą elektroniczną dokumenty oraz notatki związane z funkcjonowaniem placówki.

W obszarze zainteresowań Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur każdorazowo pozostają następujące zagadnienia: legalność umieszczenia w placówce, traktowanie mieszkańców przez personel placówki, kwalifikacje zawodowe personelu, prawo do informacji, prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym, prawo do ochrony zdrowia, prawo do praktyk religijnych, warunki bytowe, dostosowanie placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W niniejszym Raporcie opisano jedynie te obszary, które w ocenie przedstawicieli KMPT wyróżniają placówkę na tle pozostałych oraz te, które wymagają poprawy. Dokonano także oceny przygotowania DPS do przeciwdziałania pandemii koronawirusa COVID-19, w tym m.in.: wdrożonych procedur, dostępu do środków ochrony osobistej, czy zapewnianej opieki medycznej.

Raport obejmuje ponadto wskazanie problemów systemowych wymagających zmiany istniejącego prawa lub praktyki jego stosowania.

2. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. mieszkaniec, pracownik placówki, członek rodziny, inna osoba) lub organizacja, która przekazała KMPT informację nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaże, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób.

3. Charakterystyka placówki

Dom Pomocy Społecznej jednostką organizacyjną miasta Gdyni na prawach powiatu, finansowaną w formie jednostki budżetowej. Placówka prowadzi działalność na mocy Decyzji

Wojewody Pomorskiego z dnia 15 września 2011 r. (sygn. PS-IV.9423.2.6.2011) zmieniającej Decyzję nr 1/2010 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 stycznia 2010 r. zezwalającą Miastu Gdyni na prowadzenie Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Gdyni przy ul. Pawiej 31, 81-078 Gdynia (sygn. PS. IV 9013-01/10).

Dom przeznaczony jest dla 79 osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych. W czasie wizytacji w Domu przebywało łącznie 71 mieszkańców i mieszkank (43 kobiety i 28 mężczyzn). Ośmioro mieszkańców Domu przebywało w nim na mocy postanowienia sądu. Podczas wizytacji DPS zamieszkiwało 10 osób ubezwłasnowolnionych całkowicie oraz jedna ubezwłasnowolniona częściowo.

4. Mocne strony i dobre praktyki

4.1. Zaangażowanie dyrekcji i personelu

Z przeprowadzonych przez przedstawiciela KMPT rozmów indywidualnych wynika, iż stosunek personelu placówki do mieszkańców cechuje wysoki poziom profesjonalizmu i empatii. Osoby przebywające w DPS czuły się tam bezpieczne, podkreślały także możliwość zwrócenia się do pracowników placówki z każdym problemem. Nacechowana wzajemnym szacunkiem i zrozumieniem atmosfera w placówce okazała się szczególnie istotna w dobie pandemii koronawirusa COVID-19 i towarzyszącym jej obostrzeniom. Przedstawiciel Krajowego Mechanizmu z satysfakcją odnotował, że zarówno Dyrektor DPS, jak i osoby sprawujące opiekę nad mieszkańcami Domu doskonale orientują się w bieżącym funkcjonowaniu placówki oraz sytuacji poszczególnych podopiecznych. Na uwagę zasługuje także fakt, iż duża część personelu zatrudniona jest w placówce od kilkunastu lat. Z doświadczenia wynika bowiem, iż za niską fluktuacją kadr stoją zwykle dobre warunki pracy i możliwość rozwoju zawodowego. Czynniki te mogą mieć z kolei znaczący wpływ na profesjonalizm pracowników i ich nastawienie w kontaktach z mieszkańcami placówki.

4.2. Bogata oferta terapeutyczna

Na szczególną uwagę zasługuje bogata oferta terapeutyczna DPS oraz imponujący wachlarz imprez okolicznościowych i inicjatyw kulturalno-społecznych podejmowanych z udziałem mieszkańców, organizowanych na przestrzeni całego roku kalendarzowego. Z informacji przekazanych przez Dyrektora wynika, iż mieszkańcy Domu uczestniczyli w m.in.:

- spotkaniach Klubu Seniora „Tęcza”;
- spotkaniach grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym „Nadzieja”;

- zajęciach grupowych z zakresu gimnastyki ogólnousprawniającej, muzykoterapii i rytmika oraz Zumbi – terapii tańcem;
- treningach pamięci;
- lekcjach języka angielskiego;
- warsztatach teatralnych, koncertach i dniu filmowym;
- prelekcjach i spotkaniach z zaproszonymi przedstawicielami Pomorskiej Izby Adwokackiej w ramach programu „Adwokat przydaje się w życiu”;
- „wirtualnych podróży” zorganizowanych przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Gdańsku;
- spotkaniach edukacyjnych i prozdrowotnych.

Od 2005 roku przy Domu Pomocy Społecznej w Gdyni działa Fundacja “Słoneczna Jesień”. Powołana została w celu wspierania działalności Domu Pomocy Społecznej w Gdyni oraz podejmowania działań na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych mieszkańców Gdyni, którzy z różnych względów wymagają wsparcia.

Wartymi podkreślenia są także wizyty i zajęcia prowadzone w DPS przez wolontariuszy, w tym zagranicznych studentów uczestniczących w europejskim programie Erasmus+. Na docenienie zasługują również inicjatywy włączające rodziny osób mieszkających w placówce oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Wskazane działania wzmacniają w mieszkańcach poczucie przynależności do społeczeństwa oraz prowadzą do ich aktywizacji. Na ich pozytywne znaczenie wskazały niemalże wszystkie osoby, z którymi rozmawiał przedstawiciel KMPT.

4.3. Stali opiekunowie wspomagający w czynnościach higienicznych

Z informacji przekazanych przez dyrekcję i personel, potwierdzonych przez mieszkańców Domu, wynika, iż w miarę możliwości mieszkańcom nie w pełni sprawnym, potrzebującym pomocy w czynnościach higienicznych przydzielani są konkretni opiekunowie, którzy świadczą wsparcie w tym zakresie. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur praktykę tą uznać należy za godną pochwały i naśladowania w innych placówkach opiekuńczych. Higiena osobista jest bowiem nierozdzielnie powiązana ze sferą ludzkiej intymności, dlatego też nieuzasadniona i nadmierna ingerencja osób trzecich powodować może zakłopotanie, a w skrajnych przypadkach poczucie poniżenia i braku podmiotowości. Stanowisko KMPT w tym zakresie tożsame jest z Zasadą 14 Zasad działania ONZ na rzecz

osób starszych¹, zgodnie z którą: „osoby starsze powinny mieć możliwość korzystania z praw człowieka i podstawowych swobód w trakcie przebywania w instytucjach zapewniających schronienie, opiekę lub pomoc medyczną, włączając w to pełne poszanowanie ich godności, przekonań, potrzeb i prywatności, a także prawa do decydowania o formie opieki i jakości życia”.

4.4. Program adaptacji nowo przyjętych mieszkańców

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur z uznaniem przyjął informację o obowiązującym w placówce programie adaptacji mieszkańców przyjętych do DPS. Proces wdrażania osoby do życia w Domu odbywa się w ciągu pierwszych trzech tygodni pobytu, prowadzony jest stopniowo i w oparciu o indywidualne właściwości i potrzeby mieszkańca.

W pierwszym tygodniu następuje powitanie nowo przybyłej osoby przez dyrektora oraz personel, wskazanie pokoju oraz zapoznanie z innymi mieszkańcami i infrastrukturą. Wyznaczony opiekun pomaga w rozpakowaniu rzeczy osobistych, sprawdza także stan i czystość odzieży oraz dokonuje spisu dóbr materialnych w obecności świadka. Podczas pierwszej kąpieli mieszkańca wyznaczony pracownik placówki dokonuje oceny stanu skóry, paznokci i włosów.

Pracownik socjalny już w dniu przyjęcia nowej osoby odpowiedzialny jest m.in. za zapoznanie mieszkańca z obowiązującym w Domu Regulaminem oraz przekazanie informacji o prawach, obowiązkach i odpowiedzialności, jak również za zapoznanie mieszkańca z istotnymi informacjami dotyczącymi jego funkcjonowania w Domu.

Zatrudniona w placówce pielęgniarka po przyjęciu nowej osoby zakłada kartotekę osobową, dokonuje pomiarów ciała, oceny stanu skóry, informuje także o dostępnej opiece lekarskiej, psychologicznej i pielęgniarskiej. W pierwszym tygodniu pobytu każdy mieszkaniec poddawany jest codziennym, profilaktycznym pomiarom ciśnienia tętniczego krwi oraz poziomowi cukru we krwi.

Zgodnie z opracowanym programem, istotnym czynnikiem wpływającym pozytywnie na proces adaptacji jest włączenie rodziny lub innej bliskiej osoby do wspierania mieszkańca poprzez np. codzienne odwiedziny, rozmowy, spacery po ogrodzie, wspólne picie kawy, wspólny udział w zajęciach zorganizowanych.

W kolejnych dniach mieszkańcy Domu zapoznawani są m.in. z ofertą terapeutyczną, kulturalną i rehabilitacyjną. Personel stara się także poznać ich problemy, prowadząc

¹ Rezolucja nr 46/91 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 16 grudnia 1991 r.

jednocześnie intensywną obserwację ukierunkowaną na określenie deficytów w samoopiece i samopielęgnacji. Przez cały okres adaptacji mieszkańcy zachęceni są do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności. Jak jednak wynika z przeprowadzonych rozmów, nie ma w tym zakresie przymusu i w przypadku niechęci do udziału w we wspólnych aktywnościach personel wykazuje się zrozumieniem.

W ocenie KMPT opracowany program adaptacji mieszkańców czyni zadość realizacji prawa dostępu do informacji, stanowiącemu jedną z tzw. minimalnych gwarancji antytorturowych. Mieszkańcy od dnia przybycia wprowadzani są stopniowo w życie placówki, mają także świadomość obowiązujących zasad, przysługujących im praw i obowiązków, które na nich ciąży. Warto mieć także na uwadze, iż elastyczność i zindywidualizowany charakter wdrażanych kroków wzmacnia w nowo przyjętych osobach poczucie podmiotowości.

5. Problemy systemowe

5.1. Mieszkańcy uzależnieni od alkoholu

Według informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, że wśród mieszkańców DPS w Gdyni są osoby mierzące się z chorobą alkoholową. KMPT zwraca uwagę, że problem uzależnienia od alkoholu niektórych mieszkańców domów pomocy społecznej jest problemem systemowym. Osoby nadużywające alkoholu często dezorganizują życie domu, zakłócają porządek, powodują zaburzenie relacji interpersonalnych oraz eskalację konfliktów i napięcia, zaś przejawiana niekiedy agresja stanowi poważny problem dla innych mieszkańców i personelu. Z rozmów przeprowadzonych przez przedstawiciela Krajowego Mechanizmu nie wynika, aby wskazane powyżej sytuacje występowały w Domu Pomocy Społecznej w Gdyni, niemniej problem uzależnień wśród mieszkańców i mieszkank jest dostrzegany przez dyrekcję i personel, w związku z czym w placówce utworzona została dedykowana osobom uzależnionym grupa wsparcia „Nadzieja”.

W tym kontekście zauważyć należy, iż nowelizacją z dnia 11 maja 2013 r. do art. 56 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (tekst jedn.: Dz.U. 2020 poz. 1876) dodano bowiem pkt 7, powołujący taki typ domu, a w art. 59 ust. 6 i 7 określono tryb kierowania i maksymalny czas pobytu w takiej placówce². Podkreślenia wymaga również, że od 2017 r. obowiązują przepisy wykonawcze precyzujące podstawowe kwestie związane

² Ustawa z dnia 22 lutego 2013 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013 poz. 509).

z funkcjonowaniem domów dla osób uzależnionych od alkoholu³. Wskazane powyżej normy prawne nie doprowadziły jednak do powstania wystarczającej liczby tego typu placówek, przez co problem nadużywania alkoholu przez niektórych mieszkańców domów pomocy społecznej i zakłócania spokoju pozostałych osób pozostaje nierozwiązany.

6. Działania w zakresie zapobiegania zarażeniom koronawirusem

6.1. Sytuacja epidemiologiczna w placówce

Zgodnie z informacją przekazaną przedstawicielowi KMPT, do dnia zakończenia wizytacji wśród mieszkańców nie stwierdzono przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Osoby przyjmowane do DPS poddawane są testom na obecność koronawirusa oraz kierowane do odbycia 10-dniowej kwarantanny w wyznaczonych do tego celu pokojach mieszkalnych.

W okresie od 20 marca 2020 r. do 20 kwietnia 2021 r. zakażenie COVID-19 zdiagnozowano u 7 przedstawicieli personelu placówki.

Zarówno mieszkańcy jak i pracownicy Domu uczestniczą w Narodowym Programie Szczepień. Do czasu zakończenia wizytacji zaszczepiono 69 osób zamieszkujących placówkę (w tym 3 osoby z postanowienia Sądu, 1 osoba nie została zakwalifikowana ze względów zdrowotnych przez lekarza POZ, a 3 osoby nie wyraziły zgody) oraz 42 osoby tam zatrudnione. Program umożliwił szczepienie przeciw COVID-19 pracowników i mieszkańców Domu jako grup priorytetowych w ramach etapów „0” i „1”. Mieszkańcy zarejestrowani zostali w punkcie szczepień zlokalizowanym w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej - Centrum Opieki Medycznej EXTRA-MED, przy ul. Batalionów Chłopskich 7 w Gdyni. W wyniku konsultacji przeprowadzonej z dyrektorem przychodni uzgodniono harmonogram realizacji szczepień w systemie stacjonarnym realizowanym w DPS.

6.2 Środki ochrony

Zgodnie z informacją przekazaną przez dyrekcję Domu Pomocy Społecznej, pracownikom zapewniono dostęp do środków ochrony osobistej: jednorazowych maseczek ochronnych, przyłbic, fartuchów, rękawiczek jednorazowych, środków do dezynfekcji, szyb pleksi. Wskazane środki ochrony dostępne były również dla mieszkańców czasowo opuszczających placówkę.

³ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 stycznia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U. 2017 poz. 224).

6.3. Wdrożone procedury bezpieczeństwa

Zgodnie z informacją pisemną przekazaną przez Dyrektora DPS w Gdyni, z uwagi na ogłoszony stan pandemii, wprowadzone zostały następujące zmiany w organizacji pracy placówki:

- zakaz odwiedzin na terenie Domu, istnieje jednak możliwość odbycia spotkania z osobą z zewnątrz, w pomieszczeniu przedzielonym szybą;
- zakaz wstępu dla osób z zewnątrz, niebędących pracownikami DPS;
- wprowadzenie pracy rotacyjnej i zdalnej pracowników, zgodnie z harmonogramem tygodniowym;
- wprowadzenie równoważnego czasu pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowisku pokojowej;
- zmiana organizacji pracy w wydzielonych strefach odizolowanych od pozostałych, podział na Strefa 0 – parter, Strefa 1 – I piętro, Strefa 1A – I piętro pracownicy części administracyjnej i świadczą pracę na poziomie -1 i Strefa 2 – II piętro – każda strefa posiada osobne wejście do budynku;
- wprowadzenie obowiązku zachowania dystansu 1,5 metra między pracownikami oraz ograniczenie ich liczb do dwóch osób przebywających równocześnie w pomieszczeniach: socjalnych, szatniach itp.;
- ograniczenie czasu bezpośredniego kontaktu między pracownikami do maksymalnie 15 minut;
- pomiar temperatury ciała pracownika oraz dezynfekcja rąk przed przystąpieniem do pracy;
- stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej (osłony, maseczki, gogle, rękawice jednorazowe, fartuchy, kombinezony);
- wprowadzenie zaleceń w zakresie podstawowych środków ochrony przeciwko zachorowaniom wirusowym, w tym COVID-19: umieszczenie dodatkowych instrukcji poprawnego mycia i dezynfekcji rąk przy każdej umywalce oraz zwiększenie nadzoru nad bieżącym uzupełnianiem odpowiedniego środka myjącego i dezynfekującego w wyznaczonych punktach, dostępnych zarówno dla mieszkańców, jak i pracowników, codzienna dezynfekcja pomieszczeń oraz znajdujących się w nich powierzchni tj. stoły, blaty oraz inne meble i przedmioty;

- utworzenie przy wejściu głównym do DPS służby sanitarnej, przez którą przechodzi każda dostawa z zewnątrz: korespondencja, paczki, dostawy z pralni, etc. pozostają w służbie sanitarnej do czasu naświetlenia lampą UVC;
- wprowadzenie procedury przyjęcia mieszkańca ze szpitala w czasie epidemii;
- wprowadzenie procedury przyjęcia nowego mieszkańca do DPS z zachowaniem szczególnego reżimu sanitarnego;
- wyłączenie z użytkowania wspólnej stołówki, dostarczanie posiłków do pokojów;
- ograniczenie wyjść mieszkańców poza teren DPS.

6.4. Sytuacja kadrowa w placówce

Jak wynika z informacji przekazanej przez dyrektor placówki, w zakresie całodobowej opieki pielęgniarskiej i opiekuńczej nie stwierdzono braków. Ponadto mając na względzie zmianę organizacji pracy w trzech wydzielonych strefach, Prezydent Miasta Gdyni wyraził zgodę na dodatkowe zatrudnienie trzech opiekunów. Posiłkowano się także opiekunami z innych placówek, w ramach zawartego porozumienia w sprawie tymczasowego przeniesienia pracownika samorządowego do wykonywania innej pracy.

6.5. Prawo do informacji

Rozmowy z mieszkańcami dotyczyły m.in. kwestii dotyczących źródeł informacji o pandemii koronawirusa. Rzetelna wiedza na temat tego, jak chronić się przed zarażeniem może skutecznie obniżyć poziom stresu związanego z panującą pandemią i w rezultacie zapobiec zdarzeniom nadzwyczajnym.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, iż osobom zamieszkującym DPS w Gdyni od początku pandemii personel przekazywał informacje na temat samego wirusa, jak również sposobów ochrony przed zakażeniem oraz możliwym konsekwencjom związanym z zachorowaniem. Mieszkańcy Domu wiedzę na ten temat czerpali także z telewizji i radia.

6.6. Kontakt ze światem zewnętrznym

Brak możliwości odbycia bezpośredniego spotkania z bliskimi wskazywany był przez rozmówców jako najgorsza konsekwencja pandemii i wprowadzonych obostrzeń. Z uzyskanych informacji wynika, iż podstawową formą kontaktu z osobami pozostającymi poza placówką (ale także na innych piętrach DPS, które zostały od siebie oddzielone), były

rozmowy telefoniczne. Pokoje mieszkańców wyposażone są w telefony umożliwiające nawiązanie połączenia z współmieszkańcami, pracownikami wewnątrz Domu, a także możliwość odbierania rozmów z zewnątrz oraz na prośbę mieszkańca. Jak wynika z otrzymanych informacji, większość mieszkańców posiada prywatne telefony komórkowe.

Należy także wskazać, że mieszkańcy mieli możliwość korzystania z komunikatorów internetowych. Łatwość, z jaką rozmówcy przedstawiciela KMPT posługiwali się w/w narzędziem wskazuje, że było ono im dobrze znane. Warto w tym miejscu wskazać, że warsztaty i konsultacje psychologiczne także prowadzone były w formie zdalnej. Na każdym piętrze jest też dostępny laptop.

W zakresie możliwości czasowego opuszczania placówki przez mieszkańców, wprowadzone zostały restrykcje w korzystaniu z przestrzeni ogrodu, tak aby ograniczyć kontakt z osobami mieszkającymi w innych strefach. Wszelkie wyjazdy, np. na zaplanowane konsultacje specjalistyczne, do szpitala, przychodni lub w innych istotnych sprawach osobistych mieszkańców organizowane były w małych grupach, z podziałem na strefy. Wyjazdy odbywały się z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego.

6.7. Opieka medyczna

W Domu Pomocy Społecznej w Gdyni zatrudnionych jest 6 pielęgniarek. Jak wynika z informacji przekazanych przez dyrektor placówki, zewnętrzne świadczenia zdrowotne na rzecz mieszkańców realizowane są na ogólnych zasadach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. DPS umożliwia i organizuje pomoc mieszkańcom w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych. Mieszkańcy Domu objęci są opieką lekarską przez lekarza rodzinnego (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Centrum Opieki Medycznej EXTRA-MED przy ul. Batalionów Chłopskich 7 w Gdyni). Korzystanie z wskazanego podmiotu leczniczego nie jest jednak obowiązkowe. W związku z pandemią i ryzykiem zakażenia koronawirusem SARS-CoV 2, POZ i opieka psychiatryczna prowadzona była na terenie DPS-u z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego oraz w formie teleporad: konsultacje Podstawowej Opieki Zdrowotnej odbywały się raz w tygodniu, konsultacje psychiatryczne zaś 2 razy w miesiącu. Mieszkańcy placówki byli także konsultowani przez lekarzy innych specjalizacji, zarówno podczas wizyt bezpośrednich, jak i w formie teleporad. Poza godzinami pracy lekarza POZ, w razie konieczności interwencji lekarza wzywane było pogotowie.

6.8. Posługi religijne

Zgodnie z informacją pisemną przekazaną przez dyrektor DPS, placówka zapewnia możliwość odbywania praktyk religijnych, zgodnie z wyznawaną religią. W placówce znajduje się kaplica, która umożliwi udział zainteresowanych mieszkańców we mszy św. i w innych zbiorowych praktykach religijnych. Opiekę duszpasterską nad mieszkańcami sprawuje kapelan z pobliskiej Parafii pw. Matki Boskiej Różańcowej.

Ze względu na sytuację epidemiczną placówka nie wznowiła działalności religijnej realizowanej przed wystąpieniem epidemii. Mieszkańcy mają jednak możliwość odbycia rozmowy telefonicznej z księdzem. Mogą także uczestniczyć w organizowanych w placówce zajęciach modlitewnych.

7. Obszary wymagające poprawy

7.1. Szkolenia dla personelu

Z uzyskanego wykazu szkoleń wewnętrznych pracowników Domu Pomocy Społecznej w Gdyni w 2020 r. wynika, iż personel ma możliwość podnoszenia kwalifikacji i zdobywania nowych umiejętności. Oferta szkoleniowa we wzmiankowanym okresie obejmowała m.in.: problematykę demencji osób starszych, trening relaksacji i mindfulness, Job Crafting, Język serca – NVC, czyli komunikacja oparta na empatii czy Zarządzanie emocjami w trudnych sytuacjach.

W zakresie problematyki umiejętności rozpoznawania i wsparcia dla ofiar tortur, jak również zapobiegania występowaniu podobnych zjawisk, wizytujący odnotował, iż jedna z zatrudnionych osób zna Protokół Stambulski⁴ i deklaruje korzystanie z informacji w nim zawartych, w swojej codziennej pracy. KMPT zaleca zapoznanie pracowników z tym dokumentem, udostępnienie jego treści wszystkim pracownikom (przede wszystkim zaś personelowi pielęgnarskiemu i psychologicznemu) oraz stosowanie w praktyce zawartych w nim reguł.

Protokół Stambulski⁵ zawiera tzw. mapy ciała, czyli rysunki anatomiczne służące do dokumentacji tortur i okrutnego traktowania, na których można oznaczać zaobserwowane u mieszkańców obrażenia, mogące świadczyć o stosowaniu wobec nich tortur czy innego nieludzkiego lub poniżającego traktowania. Warto przypomnieć, że prawidłowe dokumentowanie śladów mogących świadczyć o stosowaniu przemocy jest niezwykle ważne

⁴ Protokół Stambulski, czyli Podręcznik skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, wydany przez Organizację narodów Zjednoczonych w 1999 roku.

⁵ Aneks III do Protokołu Stambulskiego.

(zarówno dla celów prewencyjnych jak i dowodowych) i powinno być standardową procedurą w przypadku przyjęcia do placówki lub w związku z powrotem do niej np. w przypadku hospitalizacji.

6. Zalecenia

Na podstawie art. 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają:

Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Gdyni:

- 1) zapoznanie pracowników, w szczególności personelu medycznego i psychologicznego, z treścią Protokołem Protokołu Stambulskiego.